

FÖRVETET

EN TIDNING FÖR DIG INOM JORDBRUK OCH LANDSBYGD | LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN | NR 1 2021

SAM 2021

Nyheter i SAM Internet | Opastöriserad mjölk | Friluftslivets år 2021
Viktigt att tänka på när du gör din ansökan | Levande vattendrag
Sveriges första kopensionat | Nyttan med gräsbränning

FÖRVETET

Länsstyrelsen i Jönköpings län
Telefon 010-223 60 00
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se
Webb www.lansstyrelsen.se/jonkoping

KONTAKT

Ansvarig utgivare
Nina Elmsjö, Avdelningschef
Landsbygdsavdelningen,
Länsstyrelsen i Jönköpings län
E-post nina.elmsjo@lansstyrelsen.se

UTGIVNINGSPLAN 2021

4 mars, 6 maj, 23 september,
25 november

PRENUMERATION

Önskar du prenumerera på Förvetet
kontakta Länsstyrelsens växel.
Prenumerationen är kostnadsfri.
Telefon 010-223 60 00
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se

GRAFISK FORM

Pär Axenford

FOTO

Framsidebild: Anna Eriksson

UPPLAGA

5200 exemplar

TRYCK

Exakta, Malmö 2021

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Förvetet delfinansieras
av EU-medel

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europe
investerar i landsbygdsområden

Nytt år med nya möjligheter!

Aret har nyss börjat och det är ett år av förväntan. Pandemin är inte över och det styr på många sätt vår verksamhet och vårt arbetssätt. Vi fortsätter att hålla i och hålla ut men nu med förväntningar om att pågående vaccinering möjliggör för oss att kunna återgå till en normal verksamhet där vi får träffa, inte bara våra kollegor, men även er som utgör vår målgrupp för vår verksamhet.

För oss som arbetar med landsbygdsutveckling kommer 2021 att bli ett händelserikt år. Vi har äntligen fått besked om att länet får mer pengar att bevilja i en tvåårig förlängning av Landsbygdsprogrammet. Det borgar för att Länsstyrelsen, både genom olika investeringsstöd och egna projekt, får möjlighet att fortsätta arbetet med att stärka landsbygden, företagandet och livsmedelsproduktionen i länet. Nu påbörjar vi ett intensivt arbete med att förbereda oss så att vi så effektivt som möjligt kan hantera alla ansökningar om investeringsstöd och nya projektmedel.

Vår projektverksamhet med kompetensutvecklingsinsatser för de som vill utveckla sitt lantbruk eller landsbygdsföretag har påverkats i stor utsträckning av pandemin med inställda kurser och fältvandringar som följd. Vi upplever en stor efterfrågan på aktiviteter och kommer att fortsätta erbjuda digitala lösningar för olika kurser. Vår förhoppning är att vi längre fram i år får möjlighet att träffa er på fältvandringar och kurser runtom i länet.

I detta nummer av Förvetet kan du läsa mer information om förlängningsåret av landsbygdsprogrammet och på vår webbplats läser du om vilka kurser Länsstyrelsen erbjuder framöver. Planera vilka kurser du vill delta i eller vilka investeringar som ligger i framtiden, ta vara på möjligheterna!

Malin Krause
Enhetschef,
Enheten för landsbygdsutveckling

DETTA NUMRETS FÖRFATTARE

**Vill du komma i
kontakt med någon
artikelförfattare?**

Vi nås via telefon 010-223 60 00
e-post fornamn.efternamn@lansstyrelsen.se

Jennie Bengtsson

Maria Carlsson

Claes Ericsson

Anna Eriksson

Emma Hultgren

Helena Liljergren

Stefan Liljengren

Maria Lindekull

Moa Lindvert

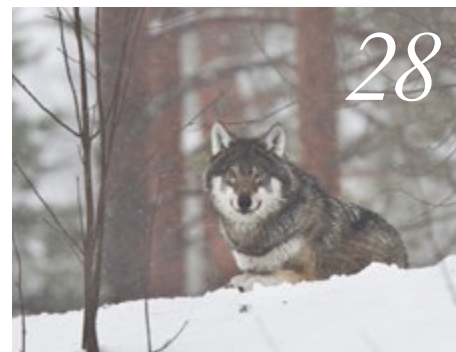
Johanna Petersson

Maria Tarlowska

Maria Åkesson

Innehåll nr 1 2021

- 4 Sveriges första kopensation**
Ulrica och Carl-Johan berättar om sin affärsidé om att på ett hållbart och klimatsmart sätt ta hand om pensionerade mjölkkor för att skapa ett eftertraktat kött både till restaurang och privatpersoner.
- 7 Hallå Malin Krause!**
Malin Krause har nyligen tillträtt som chef på enheten för landsbygdsutveckling på Länsstyrelsen i Jönköpings län, men hon är varm i kläderna i denna roll sedan tidigare.
- 8 Nyttan med gräsbränning**
Eftersom gräsbränder har förekommit ända sedan det började växa på jorden har många växter och djur efterhand anpassat sig efter detta till att gynnas eller rent av vara beroende av återkommande brand.
- 12 Levande vattendrag**
Vid kanten mot sjöar och vattendrag finns det några enkla fakta som är bra att komma ihåg. Att inte se vattnet för alla träd är positivt, åtminstone ur vattenperspektivet.
- 16 Tänk på det här när du gör din ansökan**
Observera att när detta skrivs så har inte alla beslut tagits inför stödåret 2021. På Jordbruksverkets webbplats hittar du aktuell information.
- 18 Nyheter i jordbrukarstöden 2021**
- 19 Få information om ditt jordbrukarstöd via digital brevlåda**
"Min myndighetspost" - Snabbt, säkert, miljövänligt och gratis – och din post är alltid tillgänglig var du än befinner dig.
- 20 Landsbygdsprogrammet – förlängning med två år**
EU:s budget och därmed EU:s gemensamma jordbrukspolitik löper på sju år. Den senaste var mellan 2014–2020. En övergångsperiod på två år kommer att gälla fram till att programperioden startar 2023.
- 22 Tvärvillkor- verksamhetskrav och normer för alla**
Tvärvillkoren syftar till att bevara jordbruksmarken i gott skick, förbättra den yttre miljön för människor och djur, minska smittspridning och producera säkrare livsmedel.
- 24 Opastöriserad mjölk**
Opastöriserad mjölk benämns ofta "mer naturlig" och därför extra bra för hälsan. Men det är stor risk att opastöriserad mjölk sprider olika bakteriesjukdomar.
- 26 Friluftslivets år 2021**
Friluftslivets år ska få fler att upptäcka friluftsliv.
- 28 Vargrevir i Jönköpings län**
Flera vargar har under de senaste åren rört sig i södra Sverige och att det någon gång skulle bildas ett revir var inte oväntat.
- 30 Recept - Lammrostbiff med krämig potatisgratäng**
- 31 Smått och gott från länet**

Sveriges första kopensionat

Ulrica och Carl-Johan berättar om sin affärsidé om att på ett hållbart och klimatsmart sätt ta hand om pensionerade mjölkkor för att skapa ett eftertraktat kött både till restaurang och privatpersoner.

Text och foto Jonatan Nilsson

På en gård fem mil söder om Jönköping bara fyra minuter från E4 finns Sveriges enda kopensionat. Jag har kommit till Hagshult i Vaggeryds kommun. Termometern i bilen står på -3,8 °C och vägarna efter E4:an är snötäckta efter att vintern gjort ett ordentligt intåg i länet. Utanför ladugården träffar jag Filip, som jobbar på gården och ägarna Ulrica Björnhag och Carl-Johan Bertilsson. Jag träffar dem för att få svar på alla de frågor som kommer upp när man hör talas om ett kopensionat, och jag är inte ensam om att vara nyfiken.

– Förra året i februari, precis innan Corona, hade vi besök av en köttimportör från Singapore som hade nosat upp oss. De var superintresserade och ville handla av oss. Om vi ska göra det eller inte har vi inte bestämt oss för ännu men det säger lite om intresset och hur unikt det här är, säger Ulrica.

FRÅN SAMMA GÅRD

När vi går in i ladugården möts vi av flera vilande kossor men en del kommer fram och är nyfikna. Alla kossorna har en gemensam bakgrund som mjölkkor från samma gård, Torsjö säteri, utanför Eksjö.

Men istället för att slaktas när de inte producerar mjölk längre kommer de hit.

– Det är pensionerade mjölkkor, istället för att skicka dem på slakt kommer de hit och får ett värdigt avslut. Sen är de ju inte här tills de självdör, det är de inte. De är här för att bygga på sig muskler och fett. Det blir ett nyttigare och ett hållbart kött, säger Ulrica.

UNIK AFFÄRSIDÉ

Korna är av rasen SRB eller SLB, eller för oss andra som inte kan så mycket om kor är det de ganska vanliga röd- eller svartvita kossorna som ofta syns ute i hagarna på landsbygden. Men att ta hand om färdigmjolkade kor för att de ska bli ett bättre och mer hållbart kött är en ovanlig affärsidé. Helt unik med tanke på att det inte är någon annan i Sverige som gör det.

– Idén kom på semestern i september 2015 när den gamla lagården var tekniskt slut, och vi funderade på vad vi skulle göra istället. Sen drog vi igång 2016 och i november 2016 satte vi in de första djuren. Det gick väldigt fort från idé till handling, säger Carl-Johan och Ulrica fortsätter.

– På en del restauranger började man berätta var ifrån djuren kom. I menyerna skrev man ut vad det var för ras på djuren och varifrån de kommer. Sen sa du att det vet väl alla att mjölkkor ger det godaste köttet, då undrade jag varför det inte är någon som gör något på det? Då började vi nysta i det och undrade vad man kan göra. Då blev det ett kopensionat.

Under samtalet märks det att det finns många idéer hos Carl-Johan och Ulrica, en del vill de hålla för sig själva men det är deras vilja att utvecklas och testa nytt som har fått den här ladugården att bli som den är idag.

– Man vill ju vässa sig, vi är ju inte i mål på något sätt och dit tror jag aldrig vi kommer men vi har ju nya idéer och nya planer hela tiden, säger Carl-Johan.

KLIMATCERTIFIERADE

Hållbarhet är ett återkommande tema. Sedan april 2020 är de klimatcertifierade enligt Svenskt Sigill. Det innebär bland annat att utöver de högt ställda kraven inom djuromsorg, livsmedelssäkerhet och miljöansvar har de anpassat sin verksamhet så att den har en minskad miljöpåverkan.

Fortsättning på nästa uppslag »

Det kan exempelvis handla om att de har led-lampor i ladugården för att vara energisnåla, att all el är ”grön”, hur gräset till korna odlas. De är båda överens om att hållbarhet och långsiktighet är viktigt och det har alltid funnits där som en gemensam drivkraft.

– Det är en ständig drivkraft att göra det ännu bättre för djuren, ännu bättre för klimatet och för ännu bättre hållbarhet. Det är kul att vara duktig på något som är bra, som gör nytta också, säger Ulrica.

FRISKARE DJUR

För att det skulle bli så bra som möjligt med deras pensionat ville de ha alla kor från samma gård. Det innebär att det blir färre smittor på gården och djuren är friskare. De ville också att de skulle komma från en gård i närheten, för att ha korta transporter. När de då kontaktade Henrik Källner, på Torsjö, om idén med ett kopensionat blev det ett positivt svar.

– Det var inte svårt att få med Henrik, han är som vi, han tycker det var kul och vill prova och samarbetet har blivit ännu bättre och det har väckts fler idéer och det bollas regelbundet, säger Carl-Johan. Även om gården är godkänd för 100 djur tycker Carl-Johan och Ulrica att 70 kor är lagom. Just nu ser de däremot en effekt av sommaren 2018 som gjorde att det föddes färre kvigor därför finns bara 60 kor i ladugården när jag är på besök.

I ladugården är många lösningar samma som i andra ladugårdar men vissa lösningar är annorlunda.

FÅTT LÄRA SIG SJÄLVA

Marken är en så kallad djupströbädd som är mer skonsam mot djuren. I och med att det är större ruljans på djur behövdes ett bra system för att släppa in nya djur och plocka ut de djur som ska vidare till slakt på ett sätt som gör att djuren inte blir stressade. Det har de löst med ett slussystem som de säger har fungerat bra.

Eftersom ingen annan har skapat ett kopensionat har Carl-Johan och Ulrica löst mycket själva men de har också hittat andra personer som varit till stor hjälp.

– Vi har bland annat en väldigt bra korådgivare och en duktig vallrådgivare för växtodlingen, som vi bollar många idéer och frågor med, säger Carl-Johan.

Och vilka Carl-Johan och Ulrica väljer att arbeta med är viktigt för dem. Det kan inte vara vem som helst, förutom att de ska gilla dem som personer vill de att de ska vara lite lika dem när det gäller att vilja utvecklas.

– Med det menar vi att det ska vara precis så att man ska vilja varandra väl. Och ha någon slags gemensam ambition om vad man vill framåt. Även att vi gör olika saker är det väldigt viktigt för att det ska fungera, säger Ulrica.

Att starta Sveriges första kopensionat för att kunna ge mjölkkor ett mer värdigt slut kan låta idylliskt

och som en fin idé. Men för att det ska fungera krävs det också att verksamheten går ihop sig, och i början var många skeptiska till deras idé.

– Från början skakade de flesta på huvudet och sa att sådär kan man ju inte göra. Nu har man slutat skaka på huvudet och är lite mer nyfiken och undrar om vi verkligen får ihop det och om det funkar, om vi tjänar pengar på det, säger Ulrica.

LÄR HELA TIDEN

Och visst tjänar de pengar på sitt pensionat. Köttet är mycket uppskattat och säljs till restauranger, butiker och privatperson, via köttlådor. Kossorna köper de efter ett kiloprisk och efter att kossorna har fått äta lokalproducerat gräs i minst sex månader slaktas de och har blivit ett mycket mer eftertraktat kött. Men Carl-Johan berättar om vad de tjänar förutom pengar.

– Det är förbaskat kul, det är en väldigt rolig produktion. Vi utmanar oss hela tiden för att vässa oss och bli bättre. När man ger sig in i något nytt tror man alltid att det är mycket lättare än vad det är. Men ju mer man lär sig, desto mer inser man hur mycket nytt det finns att förstå och hur lite man kan, säger han och Ulrica fyller på.

– Det är väldigt roligt att göra någonting som är bra för klimatet, som samtidigt är bra för djuren och som också ger bra mat. Det är väldigt roligt att vara kreativ i ett område som faktiskt är viktigt på riktigt! ■

Hallå Malin Krause!

Malin Krause har nyligen tillträtt som chef på enheten för landsbygdsutveckling på Länsstyrelsen i Jönköpings län, men hon är varm i kläderna i denna roll sedan tidigare. Hon tillträder i en tid som är präglad av pandemin, men också i en tid där nya möjligheter väntar vad gäller utveckling av länets landsbygd.

Text Helena Liljergren | Foto Jonatan Nilsson

Malin Krause har en lång erfarenhet av arbetet inom Länsstyrelsen.

Efter hennes agronomexamen med ekonomiinriktning har det hittills hunnit bli drygt 15 års arbete inom Länsstyrelsen. Arbetet har gett henne förutsättningar och möjlighet att stilla sitt intresse för landsbygdsfrågor och de gröna näringarna. Under åren har hon gått Länsstyrelsens traineeutbildning och arbetat med jordbrukarstöd, fältkontroll, samt handläggning av företagsstöd och miljöinvesteringar. Hon har varit biträdande enhetschef sedan 2013 och tillförordnad enhetschef de senaste ett och ett halvt åren.

På enheten för landsbygdsutveckling arbetar 15 medarbetare med handläggning av olika projekt- och investeringsstöd inom landsbygdsprogrammet. De tillhandahåller även kompetensutvecklingsinsatser och rådgivning i syfte att öka kompetensen inom jordbrukskåren, främja den biologiska mångfalden samt säkra en hållbar livsmedelsproduktion.

UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER

En ordinarie programperiod inom landsbygdsprogrammet håller nu på att avslutas och innan en ny programperiod startar så ska Länsstyrelsen hantera två förlängningsår.

– Jag ser fram emot att ta mig an förlängningsåren tillsammans med mina engagerade och duktiga medarbetare, säger Malin. Min förhoppning är att vi snabbt och smidigt får möjlighet att påbörja handläggningen av stöden inom förlängningsperioden, intresset från sökande är stort. Jag upplever också en efterfrågan på kurser och kompetensutveckling i skuggan av pandemin och hoppas att vi genom de projekten Länsstyrelsen bedriver kan möta upp den efterfrågan, fortsätter Malin.

Engagerad och lösningsorienterad är ord som kännetecknar Malin Krause och hon har en stark framtidstro på företagandet på landsbygden i länet. Hon ser samverkan och dialog med företag och aktörer verksamma inom lantbruks- och landsbygdssektorn och myndigheter som en viktig del för att vi ska kunna nyttja möjligheterna inom landsbygdsprogrammet på bästa sätt och fortsätta utveckla livskraftiga landsbygder. ■

Malin Krause. Enhetschef, Enheten för landsbygdsutveckling

Nyttan med gräsbränning

I Sverige finns en lång historia av gräsbränning i ängs- och betesmarker. Även om metoden var särskilt använd på ljunghedarna i sydväst, så användes elden på många andra ställen för att hålla markerna i bra skick. Eftersom gräsbränder har förekommit ända sedan det började växa på jorden har många växter och djur efterhand anpassat sig efter detta till att gynnas eller rent av vara beroende av återkommande brand.

Text Johanna Petersson | Foto Stefan Gustafsson och Simon Jonegård

VANLIG METOD FÖRR

Tidigare användes elden främst för att förbättra djurens bete. Detta genom att bränna bort förvuxet fjolårgräs, växter som djuren fann osmakliga men även buskar och sly. Hade man mark som inte använts på flera år var bränning ett bra sätt att få igång gräsväxten. Många av de miljöer och arter som är ett resultat av människans tidigare bruk betecknas som ett biologiskt kulturarv. Gräsbränning är idag inte längre en del av den ordinarie jordbruksdriften och mycket kunskap har fallit bort under årens gång.

VARFÖR BRÄNNA IDAG?

Även i dagens odlingslandskap skulle bränning kunna hjälpa till att förbättra betet och göra det smakligare för djuren där djuren inte kunnat hålla efter och gräset förvuxit sig. En annan anledning till gräsbränning är för att gynna och stärka den biologiska mångfalden då det idag generellt finns mycket

gräs och lite blommor i markerna. Branden är ett praktverktyg för att vända den balansen. Vid brand höjs pH-värdet, kväve brinner upp och marken utmagras vilket skapar konkurrensmöjlighet för många värdefulla ängsväxter. Då branden också kan skapa viss blottad jord ger det många frön möjligheten att gro.

ÄNGEN I GRENÅSA

För att visa på olika sätt att återskapa eller anlägga en äng har demonstrationsområden påbörjats på tre olika ställen i länet. Ett av områdena finns på Simon Jonegårds mark i Grenåsa söder om Tenhult. Här har en gammal vall delats in i olika testytor där olika metoder använts. Bland annat har jord blottats på småytor genom borttagande av yttersta jordlagret och mossa har räfsats bort på andra ytor för att öka chanserna för insådda ängsfröer att gro. Fröer som samlats in från ängsväxter i närområdet. Gemensamt för alla testytor utom en är att åtgär-

den startades med bränning under våren 2020. Bränningen gick över förväntan bra och man brände till och med lite mer yta än man tänkt från början. Redan senare samma sommar kom effekten av branden i form av en mängd blommor som nu gavs en bättre förutsättning att konkurrera då allt det gamla gräset var borta. I området har även gjorts andra åtgärder för att gynna pollinrare och en vandrings slinga har skapats med informationsskyltar som berättar dels om detta men även om andra intressanta saker, såsom gårdens kulturhistoria med både människor och äldre byggnader. På gården finns även en byggnadsvårdsbutik att besöka. Under året är tanken att det ska anordnas en fältvandring där vi tillsammans går slingan och berättar mer. Håll utkik på Länsstyrelsens kalender!

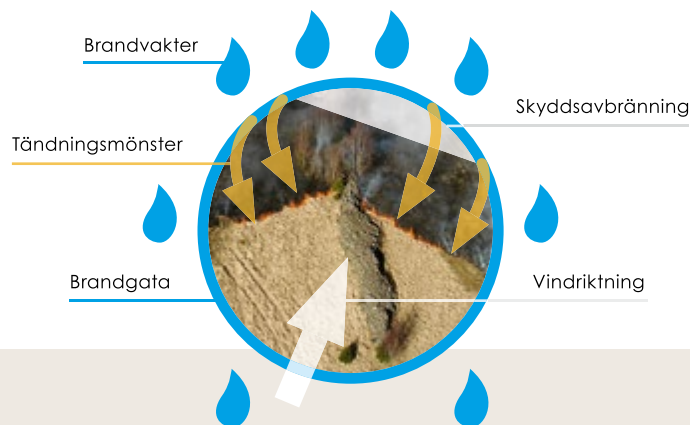
Fortsättning på nästa uppslag »

1 Gräsbränning i Grenåsa, april 2020. Till höger om Åkerholmen syns platsen för den anlagda ängen. Foto: Stefan Gustafsson

2 Ängen står i full blom redan samma sommar efter bränningen 2020. Foto: Simon Jonegård

TÄNK PÅ SÄKERHETEN

Bränning i sig är en spännande metod som kan ge fantastiska resultat, men det gäller att man har koll på vad man gör och det kräver en del förberedelser. Nedan följer några av de saker som är viktiga att tänka på.

- » Planera bränningen något år i förväg för att vara väl förberedd när det väl är dags. Bränningen bör ske så tidigt som möjligt på våren, när det precis har blivit torrt. Det behöver finnas tillräckligt mycket torrt gräs för att elden över huvud taget ska ta sig.
- » Hösten innan bränning är det lämpligt att skapa brandgator längs de sträckor där det inte finns vägar, stigar eller diken. Detta kan man göra genom att slå gräset med grästrimmer, eller annat lämpligt redskap, väldigt nära marken på en bredd av minst 1 meter. Räfsa sedan bort gräset.
- » Var uppmärksam på om det råder eldningsförbud. Kontakta kommunen om du är osäker.
- » Håll koll på vilka lagar och regler som gäller. Information om detta finns på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB:s) webbplats. Här finns också råd och anvisningar. Ibland har kommunen särskilda lokala ordningsföreskrifter för eldning.
- » Det är optimalt om det blåser 2-3 m/s med stadig vind åt ett och samma håll. På eftermiddagen är tidpunkten bra för eldning då gräset hunnit torka till under dagen.
- » Prata med grannarna innan du ger dig ut och eldar, och kontakta även räddningstjänsten.

- » Skapa brandgator för att kunna styra elden dit du vill. Om det finns brandkänsliga områden intill den yta man planerat att bränna får man först göra en skyddsavbränning och skapa en rejäl skyddszon.
- » Tänk på att elden betar sig anorlunda i en kuperad miljö. Har du kuperad mark, tänd då elden uppe på krönet. Börjar man elda nedifrån kan elden skapa en egen uppvind och det är lätt att tappa kontrollen.
- » Bränningen ska ske i motvind och man måste hela tiden ha vatten till hands. Om man eldar i medvind är det lätt att tappa kontrollen och det blir mycket rök. Vattenkannan är ett jätteviktigt redskap att ha med sig. Brandgator kan skapas bara genom vattning. Vattningen står sig dock inte så länge, är vädret soligt och blåsigt ungefär 15 minuter. Det är lätt och smidigt att avgränsa elden med vanliga vattenkannor med strilpip.
- » Andra redskap att ha med sig är krattor och räfsor, dessa används framförallt för att sprida elden genom att dra en brinnande grästuss till nytt torrt gräs. Använd helst järnkrattor så de klarar av värmen.
- » Elda aldrig ensam! Tänk på att det går åt ett antal personer för att hålla koll på elden. En viktig förutsättning är att flera personer kan ställa upp med kort varsel när väderförhållanden är de rätta. Det bästa är om man kan hålla igång någon form av informell organisation av intresserade som kan delta i ett så kallat ”brännarlag” eller att samarbeta med en ideell förening.

- » Tänk även på att ta med matsäck, telefon och kläder i naturmaterial. Undersök noga efteråt så det inte ligger och pyr någonstans, till exempel i en stubbe eller ett myrbo.
- » Om elden har smitit och måste släckas, slå inte ned elden, då finns det risk att brinnande material far iväg. Vattna istället runt elden för att skapa en brandgata.
- » Bränner du i syfte att skapa en blomstrande äng, får du det allra bästa resultatet genom att komplettera med att kratta bort mossan efteråt. Efter bränning är mossan mycket lättträfsad. Det ökar chanserna för ängsfröerna att gro.
- » Observera att det är personen som håller i tändstickan och tänder på som är ansvarig för branden!
- » Bränning ska inte ses som något man gör på en mark varje år utan som ett komplement till slåtter och bete. Rätt använd och med eftertanke kan småskalig naturvårdsbränning öka mångfalden i våra gräsmarker. ■

BRÄNN SÄKERT

Vill du lära dig mer om hur du bränner på ett säkert sätt och hur du kan gynna biologisk mångfald genom metoden? Anmäl ditt intresse till något av de två kurstillfällen som kommer att hållas någon dag i andra halvan av mars. Ett tillfälle i Röttle, Jönköpings kommun och ett i Stenberga-Boda, Vetlanda kommun. Anmälan görs på Länsstyrelsens webbplats under kalenderhändelser. Observera att vi kommer återkoppla om exakt datum med kort varsel.

∞ lansstyrelsen.se/jonkoping

Levande vattendrag

Att inte se skogen för alla träd är ett uttryck som stämmer bra på en nybliven skogsägare. Det är lätt att fastna i detaljer och fundera länge på vad som skulle bli bäst. Vid kanten mot sjöar och vattendrag finns det några enkla fakta som är bra att komma ihåg. Att inte se vattnet för alla träd är positivt, åtminstone ur vattenperspektivet.

Text Maria Carlsson | Foto Jimmy Adolfsson

Träden skuggar och ger jämnare vattentemperatur. Löv blir mat till småkrypen i vattnet och lövträd ger bättre vattenkvalitet än barrträd. På våra breddgrader är alen bäst i klassen. Död ved i vatten skapar varierade livsmiljöer som ökar den biologiska mångfalden. Bevuxen mark fungerar som ett filter som fångar upp näringsämnen och partiklar som annars göder och grumlar vattnet. Det är bra för alla vatten, inte bara i skogsmark.

SKOGSBRUK VID VATTEN

Har du äran att äga skog och vatten? Är det övervägande gran i beståndet? Går du i tankar om hur du ska kunna avverka där? Fundera på om det är möjligt att göra det i två steg: avverka blivande kantszon först och låt lövet komma upp. Ta sedan ner resten av beståndet efter 5-10 år. Är det omöjligt att lösa med framkomlighet och transporter så se till att nästa generation slipper ditt dilemma. Det gör du genom att undvika plantering av barrträd närmast vattnet. Istället låter du lövet självföryngras sig alternativt kan du plantera önskade lövträdslag. På

köpet får du en trevligare strandpromenad och skapar variation i landskapet. Att göra naturvårdsåtgärder vid strandkanten ger mycket tillbaka, både för vatten- och landmiljön.

Vid allt arbete nära vatten är det viktigt att minimera körning och undvika körskador. Hela skogssektorn med myndigheter, näringsliv och ideella organisationer har gemensamt kommit fram till målbilder när det gäller miljöhänsyn och där kan du hämta bra information.

MER VATTEN I SKOGEN

En ny våtmark i ett blött skogsområde jämte vägen blev början på vattenvårdsarbetet för Per Sixtensson i Högaskog utanför Eksjö. Den lilla bäcken rinner ner till Skiverstadån och vattnet därifrån vidare genom Eksjö stad och ut i Solgen, som också är en del av Emån. Skiverstadån är ett av flera vattendrag som bidrar till att det samlas stora vattenmängder i tätorten. För att dämpa flödena från sina marker grävde Per en damm som kan hålla kvar vattnet längre i skogen. Eftersom det blev lyckat har han sedan fortsatt och skapat

ytterligare en våtmark i skogen och dessutom lagt igen ett dike.

– Det blev ju betydligt blötare i området runt det före detta diket. Nu väntar vi på vinter så att vi kan avverka de granar som står för blött med de nya förutsättningarna, säger Per. Det blötare området sköts med naturvård skötsel (NS) enligt skogsbruksplanen.

Förutom att skapa flödesdämpande våtmarker mot höga flöden så har Per och hans familj fått mervärden i form av mer vatten på sin fastighet.

– Det kommer fram både älg och rådjur för att dricka av vattnet. Och flera olika arter av fåglar som lever vid vatten har dykt upp, berättar han.

Projektet har genomförts tillsammans med Emåförbundet. Det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att anlägga våtmarker och man kan söka bidrag till anläggning och skötsel om man uppfyller vissa krav.

Skogsbäckar högt uppe i vattensystemen är oftast näringsfattiga och nästan helt beroende av näringstillförsel från land. Där är lövträd, särskilt al, att föredra i kantsonen.

Fortsättning på nästa uppslag »

*Att inte se vattnet för alla
träd är positivt, åtminstone
ur vattenperspektivet.*

De hjälper också till att stabilisera strandkanten och förhindra erosion. Förutom att bidra med mat till djuren i vattnet ger träden skugga som jämnar ut temperaturen i vattnet under sommaren. Svalare vatten kan innehålla mer syre än varmt vatten vilket är positivt för både fisk och småkryp. Träden som faller i vattnet bör lämnas kvar för att skapa varierade livsmiljöer, både under och över ytan. Var dock uppmärksam så att de inte dämmer upp vattendraget så att det orsakar översvämning någon annanstans.

VAD BEHÖVER EMÅN?

Hos Jimmy Adolfsson i Rödja i Nässjö kommun finns en välutvecklad kantzon av lövträd mellan åkerkanten och Emån. Den är så pass tät att det inte går att ta sig fram till ån för att fiska. Han kontaktade naturvårdsbiologen Therese Helgeson, som arbetar med naturvärden i skog och vatten på Länsstyrelsen. Tillsammans tog de en tur längs ån och pratade om vad som är viktigt för åns ekosystem.

– Att alen faller sina blad gröna har man ju sett. Men att det också innebär att det blir mer mat åt djuren i ån gav lite ny kunskap, säger Jimmy. Att förstå funktionen ger en lite annan syn på den täta trädbården vid ån.

En annan fråga som dök upp vid Emån i Rödja var de träd som fallit i vattnet.

– De där skulle jag lätt kunna plocka bort med min maskin, menar Jimmy.

Therese kontrade med att det är bättre att lägga dit ett till. Träden ger fler och mer varierade livsmiljöer i vattnet. I de allra flesta vatten saknas det idag död ved eftersom att skogen vid vatten inte åldras och dör på samma sätt som innan vi

brukade den. Dagens maskiner är starkare och når längre och det är därför lockande att ta hand om träd som trillat i vattnet.

Naturvärdena i Emån längre nedströms är höga. Där finns både öring, den hotade och fridlysta flodpärlmusslan och fler andra ovanliga småkryp. Alla dessa arter gynnas av att kantzonen får stå orörd.

– Ny kunskap är ju aldrig fel.

Även om det nu blev så att det jag tycker skulle vara fint inte blir fint för Emån, avslutar Jimmy.

Han lägger planerna på att gallra nere vid ån åt sidan, ån behöver träden bättre.

VAD ÄR ETT AVRINNINGSOMRÅDE?

Höjder i naturen delar upp nederbörden så att den rinner åt olika håll. Ett område vars vatten rinner till en viss punkt är den punktens avrinningsområde.

Emån är ett huvudavrinningsområde. Vattnet från många sjöars och vattendrags avrinningsområden rinner samman och mynnar i en samlad punkt i havet.

I Sverige finns 116 huvudavrinningsområden (Källa: SMHI).

NÄSTA GENERATION LANDSBYGDSENTREPRENÖRER

Inom Skogsstyrelsens EU-projekt, GRIP on LIFE IP, sprids information om jord- och skogsbruk vid vattendrag till eleverna på länets båda naturbruksgymnasier i Tenhult och Segerstad. De får träffa både Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen för att diskutera värdet av biologisk mångfald, vattnets väg i landskapet och skogsbrukets möjligheter att förbättra vattendragen. Dessutom gör vi ett elfiske som med lite tur kan visa att det finns både fisk och kräftor, även i små bäckar. ■

LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

"Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhus-hållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas."

Levande sjöar och vattendrag är ett av 14 miljömål som Jönköpings län berörs av. 75 % av våra sjöar och vattendrag når inte god ekologisk status, som är ett mått på hur vattnet mår. Det pågår flera olika restaureringsprojekt, men det finns mycket kvar att göra.

DU KAN BIDRA!

- Spara träd och buskar, gärna löv, mot sjökanter och vattendrag.
- Bygg en risvase på isen, eller fäll ett träd ner i sjön, så bidrar du både med skydd för småfisk och får ett bra meteställe i många år sedan.
- Gå ett varv på dina marker och se om du kan hitta platser där erosion är ett problem. Kan du göra något för att hindra det?
- Finns det någon plats på fastigheten där det skulle passa med en våtmark? Kontakta Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen med dina planer, det kan finnas bidrag att söka.

LÄS MER

Målbilder för god miljöhänsyn på Skogsstyrelsens webbplats:

∞ www.skogsstyrelsen.se/mer-om-skog/malbilder-for-god-miljohansyn/

Skogskunskap om hänsyn vid vatten. Där läser du mer om vad lagen säger om skogsbruk vid vatten och får råd om hur du tar vattenhänsyn, både vid planering och praktiska skogsvårdsåtgärder.

∞ www.skogskunskap.se/hansyn/vatten-och-mark/

1. Grävarbete vid våtmarksanläggning i Högaskog. Foto: Per Sixtensson.

2. Alarna växer ute i Emån och klarar sig bra.

3. Emån syns bättre på vintern när det inte är löv på träden.

4. Högaskog. Igenlagda diket sommaren 2020. Foto: Per Sixtensson.

Tänk på det här när du gör din SAM-ansökan

Text Maria Lindekull

BESLUTADE ÅTAGANDEN I SAM INTERNET

Beslutande åtaganden visas i den mån det finns. Finns det ännu inget beslutat åtagande visas ansökta uppgifter om åtagande från tidigare år. Detta gäller till exempel åtagande för ekologisk produktion och miljöersättning för betesmarker och slätterängar samt vallodling. För miljöersättningen för betesmarker och slätterängar kan blockets areal skilja sig från ditt beslutade åtagande. Vill du att ditt åtagande ska omfatta blockets areal ska du göra en ändring av ditt åtagande under Ange gröda och stöd i SAM-internet.

UTÖKA DIN ANSÖKAN MED NYA ELLER BEFINTLIGA BLOCK

Nya block som du inte tidigare sökt ersättning för ska uppfylla definitionen för sökt ägoslag då ansökan skickas in. Marken ska gå att använda i sitt syfte. På betesmarken ska det till exempel finnas en etablerad grässvål, sly ska vara röjt och stängsel ska vara uppsatt. Detta gäller även då du vill utöka blocket. Om blocket ska utökas eller ändras väljer du Föreslå ändring av block och ritar om skiftet så som det nya blocket ska se ut. Du ska alltså inte rita ett nytt block i din ansökan om den nya arealen kommer att vara en del av ett befintligt block. Glöm inte att ange skötselnivå på den nya delen i ditt åtagande!

EKOLOGISK PRODUKTION

Om du har ersättning för ekologisk produktion eller omställning till ekologisk produktion så underlättar det handläggningen av din SAM-ansökan mycket om du under Övriga uppgifter i din SAM-ansökan skriver om din produktion helt eller delvis är certifierad.

VIKTIGT ANGÅENDE STÖD OCH FLERA ÅTAGANDE

Om du inte sökte kompensationsstöd, utbetalning för betesmarksåtagande 2020 eller inte hämtar in uppgifter från 2020 i SAM Internet i år så är kryssat för utbetalning av kompensationsstöd och/eller betesmarksåtagande förfyllt i Ange gröda och stöd. Du måste dock själv öppna dialogen Ange gröda och stöd och spara för att kryssat ska gälla. Det samma måste du göra för att söka utbetalning för ditt förlängda vallåtagande; du måste öppna Ange gröda och stöd och spara de uppgifter som finns där för varje skifte som du vill söka utbetalning för.

HAR ALLA BLOCK ETT SKIFTE MED GRÖDKOD?

Även om du hämtar in uppgifter från föregående år är det inte säkert att alla skiften kommer med, läs mer under Nyheter i SAM Internet 2021. Kontrollera därför noggrant så att alla block har ett skifte med ansökt areal och grödkod innan du skickar in ansökan!

Om ett block saknar ansökt areal och grödkod räknas detta block inte med i ansökan om exempelvis Gårdsstöd.

KONTROLLERA DINA FEL OCH VARNINGAR

Läs alltid igenom dina fel och varningar innan du skickar in! Notera att det finns varningar som visas på blocket och andra varningar som är generella och gäller hela ansökan. Vissa varningar och observera kan du inte åtgärda, men det är viktigt att läsa igenom och lägga märke till alla då vissa varningar kan få konsekvenser för din utbetalning om du inte gör något åt dem.

STÖDRÄTTER UR NATIONELLA RESERVEN FÖR NY BETESMARK

Sedan förra året söker du stödrätter ur nationella reserven i urvalsgruppen för ny betesmark på blocknivå. Du kan ansöka på helt nya block eller block som du begär ändring på som är betesmark och du gör det i dialogen för Ange gröda och stöd under fliken Karta och skiften.

ANSÖKA OM NYTT ÅTAGANDE

Om du haft miljöersättningen för restaurering av betesmarker och slätterängar på mark som nu är slutbesiktigad och godkänd för gårdsstöd behöver du göra ett blockändringsförslag för att kunna söka stödrätter ur nationella reserven och nytt betesmarksåtagande.

ANGE RÄTT PPN

Tänk på att endast ange dina egna PPN (produktionsplatsnummer) i SAM-ansökan och ta bort PPN om du inte längre har några nötkreatur. Du kan endast få djurkopplade jordbrukarstöd för dina egna djur, inte för andras djur som betar på dina marker. ■

MINA SIDOR

På Jordbruksverkets webbtjänst Mina sidor kan du smidigt hålla koll på allt som rör din SAM-ansökan.

Här kan du till exempel se vad som händer med din ansökan. Du kan se när Länsstyrelsen fattat beslut om dina utbetalningar. Du kan ändra ditt bankkontonummer dit dina stödutbetalningar ska ske. Alla personuppgifter som telefonnummer med mera ändras på Mina sidor, inte i SAM Internet. Du behöver ha e-legitimation för att kunna logga in på Mina sidor.

E-LEGITIMATION

För att kunna logga in på SAM Internet och göra din ansökan behövs en e-legitimation.

Det finns olika typer av e-legitimation; BankID på fil, BankID på kort och Mobilt BankID. BankID på fil är kopplad till en viss dator och hämtas via din internetbank. BankID på kort består av ett BankID som är lagrat på ett smartkort, det vill säga ett plastkort av kreditkortstyp. För att kunna använda BankID på kort behöver du också en kortläsare som i vissa fall ansluts med kabel till din dator. Din bank förser dig med både kort och kortläsare. Mobilt BankID sparas i din mobiltelefon eller surfplatta. Det gör bland annat att du kan använda din mobila enhet som en fristående "säkerhetsdosa" när du behöver legitimera dig på internet, även om du surfar på en dator. Ta kontakt med din bank för att veta mer eller gå in på:

www.bankid.com

Ska någon annan göra ansökan åt dig måste du ge en fullmakt till den personen. Fullmakt ges genom att en blankett fylls i och skickas till Jordbruksverket. Blanketten finns på Jordbruksverkets webbplats. Du kan även ge fullmakt till någon annan via Mina sidor på Jordbruksverkets webbplats.

NYHETER I SAM INTERNET 2021

Observera att när detta skrivs så har inte alla beslut tagits inför stöddåret 2021. På Jordbruksverkets webbplats hittar du aktuell information.

Text Maria Lindekull

FÖRLÄNGA OCH FÖRNYA ÅTAGANDE SOM GICK UT 2020

Om du har ett åtagande som gick ut 2020 har du även i år möjlighet att förlänga eller förnya det i årets ansökan med 1 år i taget. Det gäller bland annat åtagande för ersättning för ekologisk produktion och miljöersättning för betesmarker och slätterängar. För åtagande för miljöersättning för vallodling kan du söka 1-årig förlängning av åtagandet men inte ett nytt åtagande. Första gången som du loggar in i SAM Internet kommer det upp en ruta med frågan om du vill förlänga ditt åtagande eller inte. Markera ditt val Ja/Nej och spara sedan. Om du ångrar ditt val kan du alltid gå tillbaka och ändra innan du skickar in din ansökan. Du hittar menyknappen "Förlänga åtagande" precis ovanför kartan under fliken Karta och Skiften.

Läs mer om att förlänga och förnya åtagande på sidan 18.

MILJÖERSÄTTNING FÖR HOTADE HUSDJURSRASER

Från och med 2021 söker du miljöersättning för hotade husdjursraser i SAM Internet istället för på blankett.

HÖGA KRAV PÅ NOGGRANNHET OCH SKIFTENAS KVALITET

Förra året skärpte Jordbruksverket kraven ytterligare på noggrannheten över hur mycket ett skifte får ligga utanför blockets gräns samt hur mycket skiftena får överlappa inom blocket. Skillnaden mellan ansökt skiftesareal och det inritade skiftets areal får bara vara 0,1 ha. Om skiftet på ett block, inhämtat från 2020, inte uppfyller kvalitetskraven auto-ritas skiftet så det stämmer med blockets yta.

AUTO-RITA SKIFTE PÅ DEL AV BLOCK

Om ett block inte helt täcks av skiften kan du sedan förra året auto-rita skiften på del av block. Detta kan till exempel användas för att rita ett skifte inom ett annat skifte eller om du råkat ta bort ett skifte på ett block och inte vill rita om alla skiften på det blocket. ■

ÖVERLÅTARE/ÖVERTAGARE

Om du ska överta alla block och skiften från en överlåtare finns det en möjlighet att automatiskt föra över block och skifte till din SAM-ansökan. Detta kan vara aktuellt för företag med ett större antal block och skiften. För att ett brukarskifte i SAM Internet ska kunna genomföras får varken överlåtaren eller övertagaren ha hämtat uppgifter från föregående år eller gjort något i sin ansökan 2021. Ta kontakt med oss på Länsstyrelsen så hjälper vi dig. När brukarskiftet i SAM Internet är genomfört får övertagaren sedan själv göra sin ansökan 2021 och skicka in den. Dock med hjälp av uppgifter för block och skiften i föregående års ansökan.

Nyheter i jordbrukarstöden 2021

Text Maria Tarlowska

VIKTIGA DATUM

SAM Internet öppnar för ansökan den 11 februari. Sista ansökningsdagen blir i år torsdag den 15 april. Liksom tidigare minskas ersättningen med 1 procent för varje dag som ansökan kommer in för sent. Och absolut sista dag att lämna ansökan, med förseningsavdrag, är 10 maj. Sista dag att göra vissa ändringar i SAM-ansökan är den 15 juni.

ÅTAGANDEN FÖR DE OLIKA ERSÄTTNINGARNA

Programperioden för landsbygdsprogrammet 2014–2020 lider mot sitt slut och då nästa programperiod startar först 2023 kommer det bli aktuellt med två så kallade förlängningsår, 2021 och 2022. Reglerna för förlängningsåren är ännu inte beslutade. Först ska EU besluta om övergångsreglerna och därefter kan Sveriges regering och Jordbruksverket besluta om utformningen i Sverige.

Det finns ett framtaget förslag på utformningen, se tabellen nedan, men om det blir exakt som förslaget ligger återstår att se. I tabellen kan ni se hur det är tänkt med de olika åtaganden i de olika ersättningarna, vilka som går att förlänga eller utöka och hur länge. Och vilka åtaganden som eventuellt kommer att kunna förlängas med ett år i taget och vilka åtaganden som kanske inte kommer vara möjliga att gå in i nya stödperioder för.

Beslut om förlängningsåren kommer senare i vår. På Jordbruksverkets webbplats hittar du den senaste informationen.

AVDRAG FÖR NÖTKREATURSTÖDEN

Sedan tidigare får du inget nötkreatursstöd för de djur där in- och uthändelser rapporteras för sent till nötkreatursregistret. I år får du även avdrag på ditt nötkreatursstöd för dessa djur.

ERSÄTTNING FÖR HOTADE HUSDJURSRASER

Från och med 2021 söker du ersättningen för hotade husdjursraser i e-tjänsten SAM Internet istället för på en blankett.

VÄRDET PÅ STÖDRÄTTERNA

Eftersom EU:s budget minskar för 2021 för direktstöd, alltså gårdsstöd, förgröningsstöd, nötkreaturstöd samt stöd till unga lantbrukare kommer värdet på stödrätter troligen att minskas. Man vet inte i dagsläget hur mycket. Stödrättsvärdet för 2020 var 129,82 euro. Förhoppningsvis kommer du se värdet på dina stödrätter tidigt i vår på Mina sidor eller SAM Internet.

SLUTLIGEN

Ingen kan väl undgå vilken speciell tid vi lever i just nu. Vi vill därför uppmärksamma alla att göra sin ansökan i riktigt god tid då det inte går att förutse vilka händelser som kan uppkomma. ■

Ersättning	Förlänga med 1 år	Söka nytt	Utöka befintligt
Betesmarker och slätterängar	Ja	Ja, 1 årigt	Ja
Betesmarker och slätterängar – komplement på mark med särskild skötsel	Delvis (ej lövtäkt och bränning)	Nej	Nej
Hotade husdjursraser	Ja	Ja, 1 årigt	Ja
Skötsel av våtmarker och dammar	Nej	Ja, 5 årigt	Ja
Vallodling	Ja	Nej	Nej
Restaurering av betesmarker och slätterängar	Nej	Nej	Nej
Omställning till ekologisk produktion	Nej	Ja, 2 årigt	Ja
Ekologisk produktion	Ja	Ja, 1 årigt	Ja

Informationen i tabellen är preliminär.

Få information om ditt jordbrukarstöd via digital brevlåda

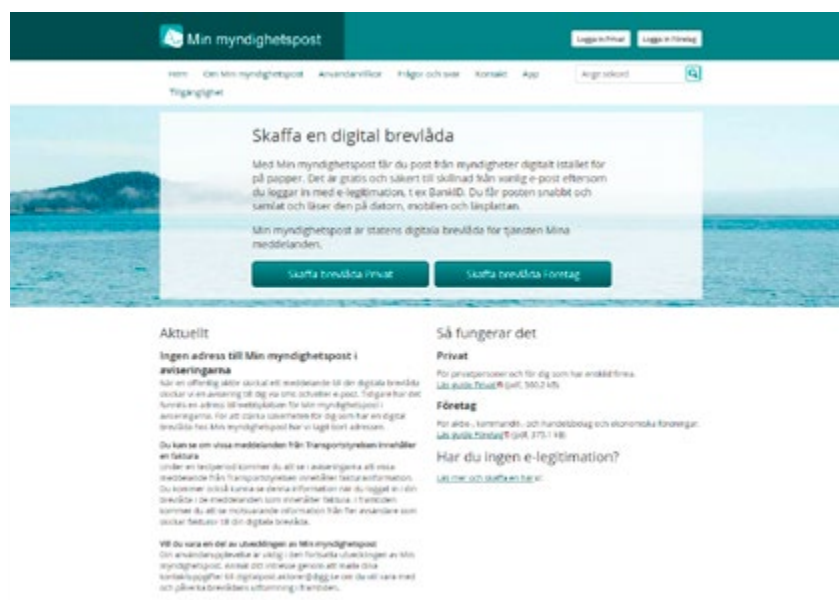
Nu kan du använda tjänsten ”Min myndighetspost”. En digital brevlåda dit du kan få din post från myndigheter och kommuner digitalt istället för på papper. Snabbt, säkert, miljövänligt och gratis – och din post är alltid tillgänglig var du än befinner dig.

Text Maria Åkesson

FÖRDELAR

- Säkert – ingen annan kommer åt din post. Du loggar in med e-legitimation/BankID. Brev kan inte ”komma bort”.
- Praktiskt/bekvämt – breven finns kvar på ett ställe. Du kan läsa din post överallt. Du slipper leta i pappershögar. Du får ett meddelande i din vanliga e-post eller via sms när du har fått ett brev.
- Miljövänligt och billigt – tillsammans sparar vi på miljön och gemensamma tryck- och porto-kostnader.
- Brevlådan är gratis och enkel att skaffa.

Din digitala brevlåda och Jordbruksverkets Mina sidor kompletterar varandra, så det är bra att använda båda tjänsterna. ■

Min myndighetspost förvaltas och utvecklas av Skatteverket på uppdrag av Myndigheten för digital förvaltning.

Du kan läsa mer om hur det fungerar och hur du gör för att ansluta dig på minmyndighetspost.se

Landsbygdsprogrammet – förlängning med två år

EU:s budget och därmed EU:s gemensamma jordbrukspolitik löper på sju år. Den senaste var mellan 2014–2020 och 2021 skulle en ny period trätt ikraft. Så blir inte fallet utan en övergångsperiod på två år mellan 2021–2022 kommer att gälla fram till att programperioden startar 2023.

Text Jennie Bengtsson | Foto Symbolbilder.se

Av flera orsaker blev förhandlingarna om EU:s budget och innehållet av jordbrukspolitiken utdragna. Orsakerna finns bland annat att hitta i Brexit och coronapandemin. Den nya politiken kommer därför att träda i kraft 2023. För att inte skapa ett glapp kommer en övergångsperiod att finnas mellan 2021–2022. I praktiken innebär detta en förlängning av nuvarande period och vissa åtgärder kommer att förstärkas medan vissa försvinner.

TIDSPLANEN BEROR PÅ BESLUT

Regeringen fattade beslut om landsbygdsprogrammets innehåll och budget för åren 2021 och 2022 den 22 december 2020. Totalt innebär det för Sverige cirka fem miljarder kronor (exklusive miljöersättningar). Den fortsatta tidsplanen är vid skrivandets stund inte säker, men följande process kommer att ske. För att regeringen ska kunna skicka det ändrade programmet måste EU-förhandlingarna för de olika EU-reglerna vara klara. När de är beslutade kan Sverige skicka in det ändrade programmet till EU-kommissionen.

Planen är att EU-kommissionen ska besluta om det svenska pro-

MER PENGAR +

De stöd som kommer förstärkas med mer pengar under 2021–2022:

- Investeringsstöd jordbruk
- Startstöd
- Innovationsstöd (EIP)
- Kompetensutveckling och rådgivning
- Miljöinvestering våtmarker och andra vattenåtgärder

INGA PENGAR -

De stöd som troligtvis inte kommer finnas kvar under 2021–2022:

- Miljöinvesteringar till
 - Engångsröjning betesmarker
 - Reglerbar dränering
 - Anlägga tvåstegsdiken
- Investeringsstöd förnybar energi utanför jordbruket
- Investeringsstöd småskalig infrastruktur
- Bredband (osäkert)

grammet i april. När programmet är beslutat kan Sveriges myndigheter besluta om stöd för de ansökningar som kommit in. Men redan i februari-mars i år finns det förhoppningar om att ansökningar kan tas emot även om besluten får vänta tills programmet i sin helhet har godkänts av kommissionen.

JORDBUKARSTÖD

Inom landsbygdsprogrammet finns det flera så kallade jordbrukarstöd, det som kallas miljöersättningar, djurvälståndersättningar och kompensationsstöd. Dessa går att söka som vanligt i SAM Internet i vår.

Läs information om jordbrukarstöden på sidan 18.

ÅTERHÄMTNINGSPENGAR

EU har beslutat om en återhämtningsfond som kommer att tilldelas landsbygdsprogrammet. Då det ännu inte klart kommer vi att återkomma om mer detaljer om detta i kommande nummer av Förvetet. ■

Du kan läsa mer om tidsplanen för när de olika stöden blir aktuell på Jordbruksverkets webb. Jordbrukspolitiken CAP.

∞ www.jordbruksverket.se

BEHÖRIGHETSKURSER FÖR KEMISKA VÄXTSKYDDSMEDEL

Hantering av kemiska växtskyddsmedel kräver kunskap. Vid felaktig hantering kan de orsaka stora skador på hälsa och miljö. Länsstyrelsen håller i de utbildningar som krävs för att få användningstillstånd för växtskyddsmedel av klass 1L och 2L.

Växtskyddsmedel i behörighetsklass 1L och 2L får endast användas för yrkesmässigt bruk av den som är över 18 år och har gått en utbildning hos Länsstyrelsen. Behörigheten du får efter utbildningen är giltig i fem år och sen ska du vart femte år gå en vidareutbildningskurs för att få behålla din behörighet.

Utbildningen riktar sig framförallt till dig som använder växtskyddsmedel inom jordbruket. Den tar upp bestämmelser kring växtskyddsmedel, hantering, miljörisker, dokumentation, olika sprututrustningars funktion och skötsel, hälsorisker, skyddsåtgärder och arbetsmiljölagsstiftning. Utbildningen behandlar även förebyggande åtgärder, val av bekämpningsmetod, preparat och dos samt risken för vindavdrift och åtgärder mot den. Utbildningen ger även behörighet för dig som använder bekämpningsmedel i trädgård, grönytor och växthus. I vissa fall kan det behövas en kompletterande utbildningsdag med specialinriktning.

Grundkurs och fortbildningskurser 2021 annonseras i kalendern på Länsstyrelsens webbplats. Med anledning av covid-19 kommer kurserna i möjligaste mån att hållas digitalt. ■

🌐 www.lansstyrelsen.se/jonkoping

Tvärvillkor

– verksamhetskrav och normer för alla

Tvärvillkoren syftar till att bevara jordbruksmarken i gott skick, förbättra den yttre miljön för människor och djur, minska smittspridning och producera säkrare livsmedel. Tvärvillkoren består av två delar, verksamhetskrav och normer, de har tillämpats sedan 2005 och gäller oavsett om du får EU-stöd eller inte.

Text och foto Anna Eriksson

OLIKA LAGKRAV BEROENDE PÅ VART I LÄNET DU BOR

Beroende på vart i länet du bedriver din jordbruksverksamhet är det olika verksamhetskrav och normer som ska efterlevas. Växtnäring är ett exempel på ett verksamhetskrav som endast är aktuellt att uppfylla om din jordbruksmark finns inom ett nitratkänsligt område. Det finns även verksamhetskrav där den nationella lagstiftningen går längre än vad EU kräver. I dessa fall görs kontrollen av tvärvillkoren enbart utifrån vad som är tillräckligt för att uppnå syftet och ändamålet med de utpekade artiklarna i respektive direktiv. Ett exempel på ett sådant verksamhetskrav är djurskyddet.

DU SOM LANTBRUKARE SKA VARA BEHJÄLPLIG

Vid en tvärvillkorskontroll ska du som lantbrukare bistå med nödvändig hjälp för att kontrollanten ska kunna genomföra kontrollen. Du ska exempelvis vara behjälplig och samarbeta vid en kontroll gällande märkning, journalföring och rapportering av dina nötdjur, får och getter eller dina grisar. En tvärvillkorskontroll kan ske över hela året och vid flera olika tillfällen.

HUR GÅR EN KONTROLL TILL?

I samband med aviseringen berättar kontrollanten hur kontrollen kommer att genomföras och vad du som lantbrukare förväntas förbereda innan besöket. Kontrollen innefattar både en dokumentationskontroll och en kontroll av de faktiska förhållandena på gården. I slutet av besöket sammanfattas kontrollen och du får sedan ett brev med kontrollresultatet hemskickat. Har du synpunkter på kontrollresultatet skriver du ner dessa och skickar dem till Länsstyrelsen efter att du har fått ditt kontrollresultat hemskickat, all information står i brevet.

ALLVAR, OMFATTNING OCH VARAKTIGHET

Om en överträdelse har konstaterats är det tre faktorer som avgör hur mycket stödet ska minska. Hur allvarig en överträdelse är beror på vilka konsekvenser den kan få. Överträdelsens omfattning innebär en bedömning av, till exempel antal djur eller hektar som berörs. Hur varaktig den är beror på hur länge följderna av överträdelsen varar, eller vilka möjligheter som finns att åtgärda följderna. Bedömningen av de här tre faktorerna vägs samman

så att man får fram en procentsats för hur mycket stödet ska sänkas. Minskningen av stödbeloppet kan bli större om överträdelsen anses ha gjorts med avsikt eller om samma överträdelse har begåtts flera gånger.

MÄRKNING, JOURNALFÖRING OCH RAPPORTERING

De flesta avvikelserna hittas inom verksamhetskrav 6–8, märkning, journalföring och rapportering av nöt, får/get och grisar. Här är reglerna hårda och som ett exempel så räcker det med ett felrapporterat nötdjur för att kontrollen ska resultera i tvärvillkorsavdrag. Du som lantbrukare ska bland annat se till att djuren är korrekt märkta och du ska beställa brickor så fort djuren tappar öronmärken. Inventera djurmärkningen med jämna mellanrum, se till att journalen stämmer överens med de djuren som finns i din besättning och var noggrann med rapporteringen till CDB, får/get- och grisregistret. ■

Mer information om tvärvillkoren finns på Jordbruksverkets webbplats.

☞ www.jordbruksverket.se

VERKSAMHETSKRAV OCH NORMER SOM OMFATTAS AV TVÄRVILLKOREN

- Vilda växter och djur
- Växtnäring
- Växtskydd
- Hormoner
- TSE sjukdomar
- Livsmedel
- Foder
- Djurskydd
- Märkning, journalföring och rapportering av nöt, får och gris.
- Buffertremsor
- Bevattningsvatten
- Grundvatten
- Marktäckning
- Erosion
- Organiskt material
- Landskapselement/tvärvillkorselement

Tvärvillkoren kontrolleras hela året och du som lantbrukare ska underlätta kontrollen genom att exempelvis mata djuren med pellets så öronbrickorna går lättare att läsa av.

Opastöriserad mjölk

Opastöriserad mjölk benämns ofta "mer naturlig" och därför extra bra för hälsan. Men det är stor risk att opastöriserad mjölk sprider olika bakteriesjukdomar. De är särskilt allvarliga för små barn, gravida, äldre och personer med nedsatt immunförsvar.

Text Livsmedelsverket och Claes Ericsson | Foto Symbolbilder.se

FÅR MAN SÄLJA OPASTÖRISERAD MJÖLK?

Opastöriserad mjölk får inte säljas i butik, utan bara säljas eller skänkas bort i liten skala på bondgårdar direkt till konsument. Sedan september 2016 gäller nya regler som förtydligar förutsättningarna för försäljningen. Gårdar som vill sälja eller skänka opastöriserad mjölk direkt till konsumenter måste registrera sig hos Länsstyrelsen för att vi ska kunna kontrollera mjölkproduktionen. Mängden mjölk som gården får sälja begränsas till högst 70 liter i veckan. Dessutom ska den som köper eller får opastöriserad mjölk få skriftlig information om riskerna med opastöriserad mjölk och hur mjölken ska hanteras.

ÄR DET FARLIGT ATT DRICKA OPASTÖRISERAD MJÖLK?

Livsmedelsverket avråder från att dricka opastöriserad mjölk. Rådet är särskilt viktigt för små barn, gravida, äldre och personer med nedsatt immunförsvar. Barn är speciellt utsatta eftersom de löper större risk att insjukna än vuxna. Vid infektion av Ehec riskerar barn också i högre grad att drabbas av allvarliga symptom som kan leda till njurskador och i värsta fall dödsfall.

SJUKDOMSFRAMKALLANDE BAKTERIER

Opastöriserad mjölk kan innehålla bakterier som kan göra oss sjuka, till exempel *Campylobacter*, *Ehec* och *Listeria*. Det gäller särskilt för barn upp till fem år, men barn är mer mottagliga ända upp till tio års ålder. Det beror på att barns olika försvarssystem mot sjukdoms-

framkallande bakterier inte är fullt utvecklade. Ehec är en ganska "ny" bakterie som började spridas i Sverige på 90-talet, och som kan orsaka allvarliga njurskador hos små barn. Det räcker med att få i sig ett fåtal bakterier för att få en infektion av Ehec. Trots att opastöriserad mjölk inte får säljas i affär har den orsakat sjukdomsutbrott genom åren.

Eftersom opastöriserad mjölk sällan serveras till större sällskap rör det sig oftast om mindre utbrott eller enstaka fall. Ehec och *Campylobacter* i mjölk har orsakat flera utbrott i Sverige, till exempel när skolklasser eller andra grupper har bjudits på opastöriserad mjölk. Svenska data över förekomsten av sjukdomsframkallande bakterier i opastöriserad mjölk är bristfälliga, men trots att opastöriserad mjölk i Sverige endast får överlätas till konsumenter i liten skala direkt på

mjölkgårdar har ett drygt 20-tal utbrott och fall med opastöriserad mjölk som trolig smittkälla rapporterats under perioden 1994–2019. I dessa har mellan en och 120 personer drabbats vid samma tillfälle. I fem fall finns uppgifter om att barn drabbats av HUS (njursjukdom) efter infektion med Ehec.

VILKA SYMTOM GER SJUKDOMEN?

Vanliga symtom vid infektion med *Campylobacter* är akuta magsmärtor och diarré. Följdsjukdomar, som ledinflammation, förekommer. Symtomen vid infektion med Ehec varierar från mild diarré till magsmärtor och blodiga diarréer. Infektionen kan också leda till komplikationer i form av allvarlig njursjukdom (HUS), särskilt hos barn upp till fem års ålder och hos äldre personer. De som drabbas behöver ofta intensivvård och skadorna kan leda till behov av livslång dialys eller ha dödlig utgång.

KAN ALLERGI FÖREBYGGAS ELLER BOTAS MED OPASTÖRISERAD MJÖLK?

Flera studier har visat att barn som växer upp i bondgårdsmiljö, och bland annat får opastöriserad mjölk, har mindre risk för att utveckla

allergi och astma än barn som växer upp i stadsmiljö. Studierna visar också att det är annat i bondgårdsmiljön som skulle kunna minska risken för allergi. Det går inte att säga vilken "bondgårdsfaktor" som är mest avgörande, utan troligen är det ett samspel.

Det finns ingen forskning som visar att man kan bota allergi genom att dricka opastöriserad mjölk. Livsmedelsverket bedömer att hälsoriskerna med konsumtion av opastöriserad mjölk överväger den möjliga nyttan med avseende på minskad risk för utveckling av allergi. Bedömningen grundas på att risken för att infekteras med bakterier är påtaglig och att barn är speciellt utsatta, vilket överväger en eventuell minskad risk för allergiutveckling genom konsumtion av opastöriserad mjölk före ett års ålder och under småbarnsåren. Pastörisering medför inte heller några påtagliga förluster av vitaminer.

KAN OPASTÖRISERAD MJÖLK BOTA LAKTOSINTOLERANS?

Nej. Det går inte att säga att personer med laktosintolerans, det vill säga som inte kan bryta ner mjölksocker, blir symtomfria om de dricker opastöriserad mjölk. Pastöriseringen gör inte att det blir mer

laktos i mjölken. Den påverkar inte heller vår förmåga att bilda enzymet laktas, som bryter ner mjölksockret.

MÄRKNING

Det finns inget krav på att mjölkprodukter tillverkade av opastöriserad mjölk ska märkas med just uppgiften "av opastöriserad mjölk". Däremot finns ett krav på att mjölkprodukter som är tillverkade av obehandlad mjölk ska märkas med "framställd av obehandlad mjölk". Livsmedelsverket rekommenderar företagen att frivilligt märka dessa produkter med uppgiften "av opastöriserad mjölk", eftersom bedömningen är att det är detta uttryck som de svenska konsumenterna förstår. ■

Vid frågor kontakta
Claes Ericsson via mejl
claes.ericsson@lansstyrelsen.se
eller telefon 010-223 64 96.

Mer information om opastöriserad mjölk finns på Livsmedelsverkets webbplats.

 www.livsmedelsverket.se

Friluftslivets år 2021

Friluftslivets år ska få fler att upptäcka friluftsliv.

Text Moa Lindvert | Foto Symbolbilder.se

Senaste året har fler människor än någonsin varit ute i naturen och upplevt fördelarna med friluftsliv. 2021 är utsett till Friluftslivets år och förhoppningen är att ännu fler människor upptäcker och fortsätter med friluftsliv. Svenskt Friluftsliv med stöd av Naturvårdsverket driver under året projektet Luften är fri som samordnar satsningarna på friluftsliv som ska ske med hjälp av föreningar och organisationer, kommuner och myndigheter samt företag och eldsjälar runt om i landet under året. Projektet handlar om att få fler människor att vara ute i naturen och prova friluftsliv. Syftet är också att öka medvetenheten om friluftslivets värden och allemansrätten. Projektet ska bidra till att sänka trösklarna och visa på att friluftsliv är för alla.

MÅLGRUPPER FÖR PROJEKTET

Den främsta målgruppen för projektet är ovana friluftslivsutövare. Särskilt fokus kommer vara på barn i årskurs 4-6, personer med utländsk bakgrund samt beslutsfattare i form av politiker och tjänstemän, vuxna kring barn och rektorer och lärare.

POSITIVT FÖR INDIVIDEN OCH FÖR SAMHÄLLET

Friluftsliv är positivt för såväl individen som samhället och bidrar till förbättrad folkhälsa, ökad naturförståelse samt regional utveckling.

Forskning som finns kring friluftsliv pekar på stora vinster, både för hälsan, miljön och ekonomin. Fysisk rörelse i naturen förebygger sjukdomar som diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar och psykisk ohälsa. Sveriges alla naturområden bidrar till bättre miljö och de ekonomiska vinsterna, inte minst inom sjukvården, kan bli stora om fler kommer ut och hälsoproblem kan förebyggas. Dessutom bidrar naturturism och friluftsupplevelser till regional utveckling runt om i landet.

Arbetet med ett Friluftslivets år 2021 ligger i linje med Sveriges friluftslivspolitik som består av tio mål för friluftslivet och utgår från allemansrätten. Friluftslivspolitikerna handlar till stor del om att främja friluftsliv med allemansrätten som grund och skapa samhälleliga strukturer för friluftslivet.

SAMVERKAN ÄR VIKTIGT

Ett välfungerande friluftsliv behöver ta hänsyn till många olika intressen. Kunskap om friluftslivets värden, allemansrätten och hur vi visar omsorg om naturen behöver spridas genom olika aktörer i samhället. För att åstadkomma det behövs samverkan mellan föreningar, intresseorganisationer, kommuner, markägare, myndigheter och företag. Kunskap om svensk natur och allemansrätten är en förutsättning för att vi ska kunna bruka naturen och samtidigt bevara den.

ETT TEMA FÖR VARJE MÅNAD UNDER ÅRET

Varje månad under Friluftslivets år 2021 har ett tema. Olika aktörer kommer genomföra aktiviteter runt om i landet kopplat till respektive tema. I aktivitetskalendern på projektets webbplats finns mer information om vad som är på gång.

AKTIVITETER I JÖNKÖPINGS LÄN

Kommuner, föreningar, intresseorganisationer och myndigheter i Jönköpings län planerar att medverka med olika aktiviteter under året.

Landshövdingen Helena Jonsson kommer medverka i invigningen av Friluftslivets år samt delta i en så kallad landshövdingestafett. Alla läns landshövdingar kommer genomföra någon friluftslivsaktivitet under året och berätta om varför de tycker att friluftsliv är viktigt. Helena Jonsson kommer bjuda med en skolklass ut i naturen under våren.

Länsstyrelsens friluftslivssamordnare kan ge mer information om länets arbete med friluftsliv och aktiviteter som planeras under året. ■

Läs mer om Friluftslivets år 2021 på webbplatsen:

☞ www.luftenarfri.nu

JANUARI

FEBRUARI

MARS

APRIL

MAJ

JUNI

INVIGNING

INSPIRATÖR

FRILUFTSKOMPIS

HELA SVERIGES
FRILUFTSDAG

FRILUFTSLIV I
SKYDDAD NATUR

ÄTA UTE

VISSTE DU ATT

Det finns forskning som visar att friluftsliv och naturvistelse ger både fysiska och mentala positiva effekter. Visste du att friluftsliv bidrar till:

Fysiska effekter:

- Förbättrad benhälsa
- Motverkar hjärt- och kärlsjukdomar
- Motverkar högt blodtryck
- Förbättrar immunförsvaret
- Medverkar till bättre inlärning
- Bättre kognitiv förmåga
- Medverkar till bättre sömn
- Minskar risken för övervikt

Mentala effekter:

- Ger återhämtning
- Minskad stress
- Minskad risk för mental ohälsa och depression
- Positiva effekter på sinnesstämning
- Bättre humör
- Snabbare tillfrisknande av sjuka
- Behövs mindre smärtlindring hos sjuka

Positiva sociala effekter:

- Främjar en meningsfull social tillvaro och relationer
- Bygger broar över generationsgränser, mellan kön och olika grupperingar
- Testar gränser för individen
- Stimulerar till fysisk aktivitet
- Stimulerar till fantasifulla lekar hos och mellan barn

JULI

SOVA UTE

AUGUSTI

JAG HAR
ALDRIG...

SEPTEMBER

GILLA
FRILUFTSLIVET

OKTOBER

LÄRA UTE

NOVEMBER

MÅ BRA UTE

DECEMBER

DIALOG

Vargrevir i Jönköpings län

I januari månad kunde Länsstyrelsen konstatera att ett nytt vargrevir bildats i den nordvästra delen av Jönköpings län och anslutande del av Västra Götalands län. Flera vargar har under de senaste åren rört sig i södra Sverige och att det någon gång skulle bildas ett revir var inte oväntat.

Text Jens Mattsson | Foto Lars Petersson

Det nya reviret, som får namnet Brängenreviret, är det första bekräftade i Jönköpings län. Det revirmarkerande paret kunde fastställas genom spårningar på snö och DNA-analyser. Analyserna visade att vargarna kommer från ett revir i södra Örebro län (Tiveden) och att det rör sig om genetiskt värdefulla vargar då de är avkomor till en invandrad finsk-rysk varg.

SYSKONPAR

Det två vargarna har samma föräldrar. Att vargpar består av syskon eller andra närbesläktade vargar förekommer då och då i den skandinaviska vargpopulationen. Eventuella valpar från ett genetiskt viktigt vargpar, även om de är nära släkt med varandra, har ett mycket högre genetiskt värde än vad genomsnittsvalpen har i den skandinaviska vargpopulationen.

REVIR ÖVER LÄNSGRÄNSEN

Revirets gränser kommer inte att kunna fastställas helt men vargarna har spårats i gränstrakterna mellan

Ulricehamns, Mullsjö, och västra Jönköpings kommuner. Ju mer information Länsstyrelsen får via spårning och till exempel spillning desto tydligare framträder revirets gränser. Eftersom reviret sträcker sig över länsgränsen innebär det en samförvaltning med Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Länsstyrelserna kommer att följa upp reviret och inventera eventuella valpar som föds.

VAD KAN JAG SOM TAMDJURSÄGARE GÖRA?

Ett råd till dig som är tamdjursägare i ett revir är att se till att dina stängsel täcker alla sidor av hagen och att det sluter tätt mot marken. Ett väl uppsatt fårnät kan vara ett bra grundskydd.

En permanent åtgärd för att minska risken för angrepp är elstängsel. De stängseltyper Viltskadecenter rekommenderar kallas gemensamt för rovdjursavvisande stängsel och förkortas ibland som "RAS". Ett rovdjursavvisande stängsel behöver inte bestå av fem eltrådar utan kan även utgöras av ett fårnät som kom-

pletteras med eltrådar. Tänk på att risken för rovdjursangrepp på tamdjur är större i hagar som avgränsas av vatten än i hagar som har stängsel kring hela betesmarken.

Stöd till miljöinvesteringar för stängsel mot rovdjur finns till för att skydda betande tamdjur från att bli angripna av rovdjur. På så sätt kan betesmarker och betesvallar fortsätta skötas genom bete i områden med risk för angrepp av rovdjur.

Du kan endast få stöd för de typer av stängsel som rekommenderas av Viltskadecenter. Det finns även bidrag att söka för underhåll av rovdjursavvisande stängsel.

RAPPORTERA DINA OBSERVATIONER

En viktig del av inventeringen är rapporter från allmänheten (även viltkameror) och Länsstyrelsen uppmuntrar därför dig som observerar rovdjur eller spår efter rovdjur att rapportera in detta via Skandobs.

I Rovbase kan Länsstyrelsens inventeringsarbete följas och bekräftade observationer kan ses. ■

FAKTA OM VARG

Vargen är det största av de vilda hunddjuren, normalvikten för vuxna djur är 35-50 kilo. Vargen är högbent med rak rygglinje. Den har kraftigt huvud och stora tassar (framtassarna är cirka 10 centimeter (utan klor)). Svansen är proportionellt sett kortare än till exempel rävens och hålls vanligen hängande. Färgen är gråbeige, ofta med mörkare stickelhår på ryggen och ljusare buk. Huvudet karakteriseras av ljusa kinder.

Vargarna lever normalt i flockar (familjegrupper) som delvis upplöses och splittras i samband med parningstiden i februari-mars. Ett vargrevir i Skandinavien uppgår till cirka 10 kvadratmil, men kan variera mycket. Vargarna utnyttjar gärna vägar och stigar då de patrullerar reviret och det är inte heller ovanligt att de uppträder invid bebyggelse. I en vargflock föder vanligtvis endast en tik ungar.

Vargens bytesdjur består av oftast av hjorddjur som älg, ren och rådjur.

Rapportera observationer
🔗 www.skandobs.se

Följ inventeringsarbetet
🔗 www.rovbase.se

Lammrostbiff

med krämig potatisgratäng och rödvinssås

Detta recept är lite av en festmåltid med rosa mört lammkött när det är som allra bäst. Lammkött är lättlagat och blir alltid mört. Servera med kokt Haricots Vertes och en sallad.

Text Emma Hultgren | Foto Pixabay

POTATISGRATÄNG

Sätt ugnen på 180 grader. Skiva potatisen tunt. Finstrimla purjolöken. Skala vitlöksklyftorna och krossa dem med knivbladet. Fräs purjo- och vitlök mjuka i olivolja utan att de tar färg. Håll i grädde och mjölk och låt det koka upp. Lägg i potatisen och salta och peppra rikligt då potatis kräver mycket salt, smaka dig fram. Koka tills stärkelsen har löst sig och blandningen börjar bli krämig. Håll upp i en ugnform och baka i ugnen 30-40 minuter. Om riven ost önskas kan man strö över det efter halva gräddningen. Känn med en sticka så gratängen är färdig.

RÖDVINSSÅS

Smält socker och tomatpuré i en kastrull. Krossa vitlöksklyftorna och låt dessa fräsa med en kort stund. Tillsätt vinäger därefter kalvfond och vin. Koka upp och låt koka tills cirka hälften återstår. Dra av värmen och låt smöret smälta i såsen. Beroende på hur mycket sås man önskar kan man öka mängden rödvin. Vill man ha en något mildare sås kan man byta ut en del av vinet mot vatten och eventuellt lite mer kalvfond. Smaka av och tillsätt eventuellt salt.

LAMMROSTBIFF

Sänk värmen i ugnen till 150 grader då gratängen börjar bli klar. Krydda köttet med salt, peppar och rosmarin. Bryn köttet i oljan i en stekpanna med vitlök. Lägg det i en ugnform och låt köttet steka tills det har en innetemperatur på cirka 60 grader. Lammkött är som bäst då det är rosastekt. Håll gratängen varm under tiden.

POTATISGRATÄNG (4 PORT)

1,5 kg	potatis
5 dl	mjölk
5 dl	vispgrädde alternativt matlagningsgrädde
1 st	purjolök
3 st	vitlöksklyftor
	olivolja
	salt och peppar
	eventuellt riven ost

Ugn
180°C

RÖDVINSSÅS

2 msk	tomatpuré
2 msk	socker
3 st	vitlöksklyftor
1 msk	balsamvinäger
1 msk	koncentrerad kalvfond
5 dl	rödvin
50 g	smör
	salt

LAMMROSTBIFF

500 g	lammrostbiff
	salt
	svartpeppar
	rosmarin
	olivolja
	vitlöksklyftor

Ugn
150°C

Smått och gott från länet

KURSER OCH EVENEMANG

Kanske finns det något som kan intressera och inspirera dig bland vårens händelser. Mycket kommer än så länge att hållas digitalt, men framåt vår och sommar hoppas vi på att kunna ses ute i markerna igen.

Vårens utbud handlar till exempel om säker livsmedels- hantering, att starta verksamhet på landsbygden, betesdjur för bekämpning av invasiva arter, byggkurs för dikoproducenter och mycket mer. Håll utkik på Länsstyrelsens webbplats under kalenderhändelser.

BETESFÖRMEDLING

Vi förmedlar kontakter mellan markägare och djurägare, så att du som har djur kan hitta bete och du som har mark kan få djur som betar den. Förhoppningen är att förmedlingen bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet "Ett rikt odlingslandskap".

Länsstyrelsen erbjuder denna förmedlingstjänst för att hjälpa till när det finns stor brist på bete till lantbrukets djur på grund av exempelvis torka. Det gör att markägare som har tillgång till betesmarker och djurägare i behov av bete, kan kontakta varandra.

Gå in på vår webbplats och sök på "**betesförmedling**" och skriv in dina uppgifter där.

VÄLKOMMEN TILL EN DIGITAL INFORMATIONSDAG

Vi planerar att hålla ett webinarium nu i mars som riktar sig till alla lantbrukare i länet.

Vill du ha information om bland annat jordbrukarstöden, årets fältkontroller, investeringsstöd, klimatklivet och annat som är aktuellt vid Länsstyrelsen?

Håll utkik på vår webbplats för datum och anmälan. Ta tillfället och anmäl dig!

ÄNGS- OCH SLÅTTERFÖRMEDLING

Ängarna som finns kvar i landskapet är en av våra mest artrika miljöer. Finns det möjlighet att öka skötseln av sådana marker vore det mycket värdefullt!

Har du en äng som du själv inte kan sköta av någon anledning? Eller saknar du egen mark, men är intresserad av att utföra slåtter på annans mark?

Fundera gärna inför nästa säsong och nyttja vår nya Ängs- och slåtterförmedling!

För de extra värdefulla markerna finns dessutom flera ersättningar att söka för det miljöarbete man utför.

Gå in på vår webbplats och sök på "**slåtterförmedling**" och skriv in dina uppgifter där.

KONTROLLER SKER MED HÄNSYN TILL COVID-19

En viktig uppgift som Länsstyrelsen har är tillsyns- och kontrollverksamhet som löpande pågår under året. Det innebär att Länsstyrelsen tar initiativ till att kontrollera verksamheter kring villkor, stöd och djurskydd. I samband med dessa verksamheter uppstår en möjlighet att mötas och ta frågor på plats. Men i dagsläget med tanke på Coronavirusets framfart för det med sig ett annorlunda arbetssätt.

Att vi kommer på besök sker med hänsyn till hur angelägen kontrollen är och inte minst enligt rådande rekommendationer från Folkhälso- myndigheten.

Vid ett besök där vi fysiskt möts är det av största vikt att det sker på ett smittsäkert sätt. Detta genom att följa rekommendationerna om fysiska möten och utrustning gör vi allt för att minimera riskerna.

När kontrollen sker på plats finns det enkla och viktiga förhållningssätt.

- Hålla avstånd och vara så få personer som möjligt på plats.
- Undvika smittkällor som föremål och trånga gemensamma utrymmen.
- I samband med mötet hålla noggrann handhygien och använda skyddshandskar. Det kan även kompletteras med munskydd och skyddskläder efter gällande riktlinjer och förutsättningar.

Att komma fram till gemensam sam- syn kring mötet och se möjligheter att träffas tryggt är av allas intresse. Därför är det av stor betydelse att du som får besök av oss berättar och frågar om något känns osäkert.

Tillsammans utvecklar vi

FRAMTIDENS LANDSBYGD

www.framtidenslandsbygd.se